

ב"ה, יא' באב תשע"ג
18 ביולי 2013
תיק מס' 73118, ירושלים

פסק דין

בעניין שבין

הנתבעת

התובעת

א. תמצית עובדתית

התובעת היא חברה שעיסוקה בבדיקת חיובי ארנונה, אגרות והיטלים שונים, לצורך הפחתתם עבור לקוחות שונים. הנתבעת היא עמותה שבבעלותה ובהחזקתה נכסים שונים.

הנתבעת העבירה במהלך השנים מספר נכסים לבדיקתה של הנתבעת, ובין התובעת לנתבעת מערכת יחסים שמעבר לסוגיה שבפנינו. לפנינו מחלוקת בכל הקשור לנכס מסוים, בו התבצע תהליך מול עיריית ירושלים, ונחלקו הצדדים האם זכאית התובעת לתשלום שכר טרחה.

ברשותה של הנתבעת, מבנה המשמש כמדרשה, והטיפול בתשלומי הארנונה של מבנה זה, נמסר לטיפול של התובעת. הסכם נחתם ב- 18 ביולי 2006.

על פי המלצת התובעת הפסיקה הנתבעת לשלם את תשלומי הארנונה, בטענה, שבמצב בו הנתבעת תהיה חייבת כסף לעירייה, העירייה תהיה גמישה יותר ונכונה למשא ומתן על הפחתת הארנונה בשל שינוי סיווג או בשל טעם אחר.

בתאריך 22 במאי 2008, עמד חוב הנתבעת על פי רישומי העירייה על סך של 1,157,947.36 ₪. באותה תקופה עוקלו נכסים של הנתבעת על ידי העירייה. במצב כזה, לא היתה מחלוקת שיש לשלם, לכל הפחות חלק מן החוב. על פי המלצת עו"ד מ', שעבדה עבור התובעת וניהלה משא ומתן עם העירייה, שולמו באותה עת כ 740,000 ₪. העיקולים הוסרו, אך נותר חוב של כ- 418,000 ₪. התשלום החלקי, נועד כפי שהוסבר לנתבעת, להשאיר סכום למשא ומתן. תשלומי הארנונה עבור 2008 והלאה שולמו כסדרם.

בתאריך 23 לדצמבר 2012 עמד חובה של המדרשה, על סך 782,941 ₪. במשא ומתן הגיע התובעת להסכמה שהתשלום יעמוד על סך של 420,000 ₪. דהיינו, בוצעה הפחתה של 362,941 ₪

הצדדים נחלקו האם זכאית התובעת לשכר טרחה עבור הפחתה, זו, כפי שיפורטו הדברים להלן. כמו כן, נחלקו הצדדים ביחס למספר חיובים על אגרות בית משפט, וכדלהלן.

הצדדים חתמו על הסכם בורות המסמיך את בית הדין להכריע בסוגיה.

ב. טענות התובעת

לטענת התובעת, היא ביצעה הפחתה של 362,941 ₪ בחיובי הארנונה, ועל כן היא זכאית לשכ"ט. על פי החוזה שבין הצדדים, היא זכאית ל-22.5% מכל הפחתה, ועל כן, היא זכאית לתשלום של 81,661.725 ₪ עבור הפחתה זו

התובעת מדגישה, כי על פי החוזה היא זכאית לתשלום על כל הפחתה שהיא גרמה. על כן, אין זה משנה מה הטעם לכך שהנתבעת הגיעה לכך שחובה עמדה על כ-780,000 ₪. גם אם מקור הסכום (שמעבר ל-410 אלף ש"ח) הוא עבור ריביות, היא זכאית לשכרה על פי החוזה. התובעת מבקשת להבהיר, שאת עצירת התשלום היא לא כפתה על הנתבעת, אלא שזו הייתה עצתה המקצועית שהנתבעת בחרה לקבל. על כן, בסופו של דבר, מדובר על חוב של הנתבעת, שהופחת במשא ומתן של התובעת. בעניין זה ביקשה התובעת להדגיש, שדינו של חיוב ריבית של הרשויות כדין מס גמור, על כן הפחתת סכומים אלו, הינם בגדר הפחתה המזכה על פי החוזה את התובעת בשכר טרחה.

לגופם של דברים, התובעת טוענת, שלא כל הפער שבין 418,000 ₪ לבין הסכום שעמד לתשלום בסופו של דבר - 782,941 ₪ מקורו בהפרשי ריבית. שכן, אם מצמידים את היתרה ממאי 2008, על פי ריבית רשויות מקומיות, מגיעים לסכום של כ-700,000 ₪ בלבד. נמצא אם כן, שבכלל ההפחתה שבוצעה כלול גם סכום שכלל אינו נובע מהריבית, אלא ממקורות אחרים.

בנוסף, לטענת התובעת, גם אם בסופו של דבר שילמה הנתבעת סכום דומה לזה שהייתה משלמת ללא כל התהליך, הטיפול של התובעת למעשה נתן לתובעת אשראי של כ-5 שנים, ללא כל ריבית. לאשראי זה יש שווי כלכלי, אותו הרוויחה הנתבעת.

התובעת טוענת עוד, שהנתבעת הסכימה שעליה לשלם סכום חלקי. שכן, בתיק זה היתה הפחתה נוספת של 155,385 ₪ וכיוון ששכר הטרחה עבור חלק זה לא היה במחלוקת, הנתבעת אכן שילמה אותו. טענת התובעת היא, שהטיפול בכל תיק נעשה כמכלול שלם, ויש לראות את התיק כולו כיחידה אחת. כשם שיש לשלם עבור הפחתת הסכום לתשלום בפועל מתחת ל-420,000 ₪ (בשיעור של 155,385 ₪, כאמור), כך יש לשלם עבור ההפחתה עד לסכום זה.

ג. טענות הנתבעת

לטענת הנתבעת, לפני ההתקשרות עם התובעת, הנוהג שלה היה לשלם לעירייה כל תשלום בעיתו ובזמנו ללא עיכוב. ובעת ההתקשרות, לא היו מוטלים עליה חובות כלשהם.

לטענתם, הם שילמו עבור הפחתות אחרות של התובעת אף בנכס זה, וישמחו לשלם עבור הפחתות נוספות, כך שאין הם חולקים על בסיס החיוב. אך לגבי הסכום הנתבע, אין זה סביר לדרוש מהם לשלם עבור הפחתות של סכומים שכל כולם נוצרו מכוח הנחיה של התובעת שלא לשלם לעירייה, על מנת לשפר את עמדת המיקוח מול העירייה. ההימנעות מתשלום הולידה חובות וריביות, ובסיוסם התהליך, למזלה של הנתבעת היא לא הפסידה והמצב חזר לקדמותו. מטרתה של הבדיקה היא

לשפר את המצב הקיים, וכיוון שההפחתה הנוטענת אינה מבטאת שיפור ביחס למצב הקיים, אלא רק חזרה למצב שהיה ערב החתימה על החוזה, אין כל הצדקה לשלם עבור הפחתה זו.

לטענתם, האסטרטגיה של הימנעות מתשלום לצורך חיזוק עמדת המיקוח אינה האסטרטגיה הבלעדית האפשרית בסיטואציה כזו, והיא ננקטה רק ע"פ המלצת התובעת. לא הגיוני אם כן, שהתובעת תוביל לדרך זו, ואחר כך תגבה שכר טרחה על החזרת המצב לקדמותו.

זאת ועוד טוענת הנתבעת, שגם הסכום של כ-1,150,000 ₪ - החוב במאי 2008, מורכב מחוב רגיל, ותוספת ריבית שנצברה בשל העיכוב בתשלום. לטענת הנתבע, גלומים בסכום זה כ-50,000 ₪ ריבית שמקורם רק בעיכוב התשלום. כך שגם אם יימצא שמגיע לתובעת סכום כזה או אחר, בשל העובדה שהיתה הנאה של עיכוב התשלום, או שהייתה הפחתה גם מעבר לריביות, הרי שיש לקזז את הסכום של כ-50,000 ₪ מזכויותיה של התובעת.

הנתבעת טוענת, שיש לה גם זכות קיזוז על אגרות בית משפט. על פי ההסכם, מקבל השירות מהתובעת (שנתבע ע"י הרשות המקומית) אומנם משלם אותן, אך בסופו של תהליך, יש לקזז אגרות אלו עם הסכומים שעומדים לזכות התובעת. האגרות הנתבעות הן:

1670 ₪ שנתבקשו להעביר לעו"ד מ'.

1,000 ₪ בתוספת מע"מ שהעבירו לפקודת התובעת. (שני סכומים אלו מופיעים בנספח 2 סעיף 3).
8,056 ₪ אגרת בית המשפט.

1,500 ₪ בתוספת מע"מ ששולמו לתובעת (שמופיעים בנספח 3).

בנוסף לכל האמור, הזכיר נציג הנתבעת גם ששולמו 20,000 ₪ הוצאות משפט בהליך של פניה לבג"צ.

ד. תשובת התובעת

בכל הקשור לתביעה העיקרית, תשובת התובעת נאמרה והוסברה בתביעה לעיל. התובעת הוסיפה, שגם בדברי נציג הנתבעת, לא נטען שהיא פשעה בעצתה, ושיש בה התרשלות. על כן, מדובר במהלך לגיטימי שעשתה הנתבעת בהנחיית התובעת. בסופו של דבר, היתה הפחתה המצדיקה שכר טרחה.

התובעת ביקשה להוסיף במסמכים שהגישה, שבסכום של 1,150,000 ₪ כלולים היו מעבר לחיובי הארנונה גם חיובים נוספים, בשיעור של כ-100,000 ₪, ולא רק חיובי ריבית.

בעניין החזרי הוצאות: ביחס ל-1,000 ₪ בתוספת מע"מ וכן 1,500 ₪ + מע"מ – אין מדובר על אגרת בית המשפט, אלא על תשלום תקורה לתובעת.

בדוא"ל ששלחה התובעת בהתייחס לסכום של 1,500 ₪ כתב ב"כ התובעת: "הסכום שולם בזמנו ע"י הנתבעת בהסכמה מלאה ולא ברור מדוע מספר שנים לאחר שהנתבעת "סברה וקיבלה" את העובדה שיש הוצאות הגשה, היא חוזרת בה כאשר היא נדרשת לשלם שכ"ט בגין חיסכון. יתר על

כן, כפי שהובהר בעת הדיון ואף הנתבעת הסכימה לכך, נספח 3 עוסק בהליך השבה הנוגע לאגרת פינוי אשפה, הליך שטרם התברר וטרם הגיע העת להתחשבנות בעטיו בהקשר לשכ"ט." ביחס לסכום השלישי - 8,056, מדובר על אגרת בית משפט שקשורה להליך אחר לגמרי. כשאותו הליך יסתיים, ויתחשבנו עליו, אזי סכום זה יקוזז. בעניין זה קיבלה הנתבעת את תשובת התובעת. ביחס לתשלום 20,000 ₪ - אין מדובר על אגרת בית משפט, אלא על סכום הוצאות לצדדים שכנגד, שחייב בית המשפט את הנתבעת דנן. סכומים אלו לא מקוזזים. ביחס לסכום של - 1,670 ₪ - באמת יש הצדקה לקזז אותו, כיוון שמדובר באגרה.

ה. נושאי הדיון

1. פרשנות החוזה
2. הפחתה – עבור אילו חיובים, וחובת בירור הטענה.
3. קיזוז הוצאות עבור הליכים משפטיים על פי החוזה.

ו. הרובד העובדתי – סכומי הארנונה וההפחתות

יש חוסר בהירות ביחס לסכומי הכסף שנצברו לחובת הנתבעת. התובעת טוענת שהיו חובות נוספים (מעבר לחובות הארנונה הידועים לנו והריביות הרגילות) שנמחקו ובכך נוצר רווח לנתבעת. יש צורך לנסות ולבחון שוב את הסכומים המדוברים כדי לברר האם אכן יש בסיס לטענה שנוצרה כאן הפחתה.

מתוך הנספחים שצירפו התובעת והנתבעת עולה התמונה הבאה:

עצירת התשלומים בשנים 2006 עד 2008 עצרה את החיובים הכספיים הבאים:

2006 : 250,791 ₪

ב- 1.1.07 שילמה הנתבעת 50,000 ₪ והחוב ירד לכ-200,000 ₪, בעקבות זאת מוגש דו"ח חשבון חדש בראשית 2007:

2007 : 452,689 ₪ ו- 200,307 ₪ (יתרת 2006) ובסה"כ בדו"ח שהוגש ב-12/2/07 : 652,997 ₪.

2008 : 455,352 ₪ (נוספים)

מכאן אפוא הצטברה התביעה ב-28/4/08 לסכום כולל של 1,146,248 ₪ על בסיס:

470,850 ₪ עבור 2008 עם ריבית של ארבעה חודשי איחור (= כ-15,000 ₪).

675,397 ₪ עבור חיובים קודמים.

במהמשך לקראת הפשרה גדל הסכום ועמד על כ 1,157,000 והדבר מובן לאור עליית הריבית הגבוהה מדי יום ביומו).

על פי חישובי התובעת שהוגשו לבית הדין, לאמתו של דבר הסכום הכולל היה צריך להיות עוד גבוה יותר. אף שגם לנתבעת אין הסבר ברור לכל הסכומים, וגם לפי דבריה היה אמור להיות לכאורה אף חוב יותר גדול. בכל מקרה ברור שהסכום 1,157,000 ₪ כולל אך ורק קרן וריבית ולא חובות אחרים.

לגבי יתרת החוב שתפחה שוב מ-418,000 ₪ למה שתפחה, ושוב ירדה במשא ומתן הסופי, אף אם אין בידינו הסבר הגיוני ברור לשלבים השונים, הרי שברור שבסופו של דבר הסכום ששולם בפועל דומה מאוד ליתרת החוב. ואם כן לא נוצרה הנחה, ואף שולמה ריבית של 50,000 ₪ ויותר מכך (שהיתה כלולה בסך 1,157,000 ₪).

ז. פרשנות החוזה

מרבית העובדות בפרשה זו מוסכמות על הצדדים, והשאלה העיקרית שבבסיס המחלוקת היא פרשנות החוזה שבין הצדדים.

האם זכותה של התובעת לשכר טרחה הוא גם על הפחתות של חיובים שנוצרו בשל ההימנעות מתשלום לעירייה במועדים הרגילים, שגררה חיובי ריבית.

שאלה זו צריכה להיבחן, לאור החוזה – לשונו ופרשנותו.

התובעת טענה, שבחוזה מודגש שזכותה הוא לתשלום עבור כל הפחתה. וזו לשון סעיף 2 לחוזה שבין הצדדים:

2. א. הפחתת מיסים - כל סכום שבו יופחתו חיובי המס של הלקוח, בין כזה שהוחזר ללקוח בפועל ו/או שהלקוח קיבל בגינו זיכוי ו/או זכות קיזוז או ביטול חוב, בגין 12 החודשים הראשונים בלבד, מיום שהתקבלה תשובת העירייה להפחתת הארנונה.

וכן, הפחתת מיסים לגבי תקופות שקדמו לקבלת הודעת הרשות על הפחתת המיסים, עד כמה שהרשות המקומית נתנה הפחתה רטרואקטיבית לגבי תקופות שקדמו למועד טיפולה של [התובעת] בחיוב.

ב. בתמורה לשירותי הבדיקה מתחייב הלקוח לשלם [לתובעת] 22.5 (עשרים ושניים וחצי אחוז בלבד) מכל סכום הפחתת מיסי ארנונה, ומהפחתות מאגרות והיטלים 15% (חמישה עשר אחוז) מהחיסכון בלבד, אשר נמצא כי מגיע ללקוח בעקבות בדיקת [התובעת].

ג. הלקוח ישלם [לתובעת] את הסכום האמור בסעיף 2 בתוספת מע"מ כדין תוך 30 ימים מיום קבלת החזרי המיסים.

(ההדגשות – במקור. קו תחתון – לא במקור)

אכן, כפי שטוענת התובעת, הודגשה בחוזה חובת התשלום עבור כל הפחתה, והעניין מודגש פעמיים. אך אם נבוא לפרש את צמד המילים הזה, נראה שאין הכוונה להפחתה מן הסוג שבנדון דידן. ברישא של סעיף 2א, המילה כל מתפרשת על פי המשך הסעיף: לא רק הפחתות שהלקוח קיבל כסף ליד אלא גם זיכויים, ולא רק זיכויים של מכאן ולהבא, אלא גם הפחתות שניתנו רטרואקטיבית (בין..שהחזר...או...וכן...). הפירוש הפשוט, בלשון בני אדם הוא על פי הכלל, שאין בכלל אלא מה שבפרטים המוזכרים לאחריו.

המילים כל הפחתות המיסים שבסעיף 2ב, הן חזרה על המילים שבסעיף 2א, והן לא באו להוסיף על הדוגמאות בהן יש חובה לשלם, אלא רק להגדיר את שיעור התשלום.

ועדיין, לכאורה, המדובר הוא ב"סכום... שהלקוח קיבל בגינו זיכוי ו/או זכות קיזוז".

אומנם, לשון הרישא של סעיף 2א, מתייחס כל כולו להחזר או זיכוי בגין תקופה עתידית. המדובר הוא בהחלטה על הפחתת ארנונה (לדוגמה בשל שינוי סיווג או מטעם אחר), ואזי זכאית התובעת לתשלום על בסיס חישוב שווי ההפחתה למשך 12 חודשים. מצב זה לא התקיים בנדון דידן. לא הוכח שהיתה הפחתה מכאן ולהבא.

לעומת זאת, הסיפא של סעיף 2א, מתייחסת למצב של הפחתה רטרואקטיבית. וזו לשון הסיפא:

וכן, הפחתת מיסים לגבי תקופות שקדמו לקבלת הודעת הרשות על הפחתת המיסים, עד כמה שהרשות המקומית נתנה הפחתה רטרואקטיבית לגבי תקופות שקדמו למועד טיפולה של [התובעת] בחיוב.

כאן מדובר על זכותה של התובעת לתשלום, על הפחתה המתייחסת לתקופות שקדמו לקבלת הודעת הרשות על הפחתת מיסים. לכאורה, הסכם הפשרה המדובר, נופל בקטגוריה זו. כאן, נוסח סעיף הקובע, שיש לזכות את התובעת רק: "עד כמה שהרשות המקומית נתנה הפחתה רטרואקטיבית לגבי תקופות שקדמו למועד טיפולה של [התובעת] בחיוב". לכאורה מפורשים הדברים, שיש לזכות את התובעת, רק על הפחתות שקדמו למועד הטיפול של התובעת. בנדון דידן, ההפחתות מתייחסות דווקא לסכומים שנצברו תוך כדי התקופה בה התובעת מטפלת בחיובי הארנונה.

נציין, שפרשנות מילולית זו אינה בהירה כשלעצמה. עולה השאלה מה היה הדין אילו היו משלמים תשלומים כסדרם, ולאחר 18 חודשים של עבודה, הייתה מתקבלת החלטה על הפחתה בשל שינוי סיווג עבור כל 18 החודשים, וכן מכאן ולהבא. האם הייתה זכאית התובעת לשכר טרחה על בסיס 18 חודשים, או רק על בסיס 12 חודשים? האם עבור 12 החודשים הראשונים מאז ההתקשרות, או שמא עבור 12 החודשים מכאן ולהבא משעת החלטה. נראה שישנם מצבים שנופלים בין ההגדרות, אך אין זה המקום לפרש לעומק את הסעיף ביחס למקרים שאינם לפנינו.

בכל אופן, ככל שמדובר על הפחתה שקודם להודעת הרשות על הפחתת מיסים, נראה שהמקרה הוא מצומצם ביותר. בוודאי ובוודאי, שאין מקום להרחיב את הסעיף גם להפחתה של סכומים שחוייבו לאחר התחלת טיפולה של התובעת, ונוצרו כל כולם רק בשל האסטרטגיה שהתוותה התובעת.

עד כאן ביחס לפרשנות המילולית.

בהלכה מצאנו, שלפעמים יש לדקדק אחר הפרשנות המילולית, אך לפעמים דווקא יש לחרוג מן הפרשנות המילולית. עניין זה נדון בהרחבה בפסק דין שניתן בבית דין זה בתיק 73017 (פורסם באתר בית הדין ברשת האינטרנט¹). האפשרות השניה, באה לידי ביטוי בדברי הרמ"א בשו"ע, שבמקום בו ברורה הכוונה, יש ללכת אחריה, כפי שפסק השו"ע בסימן סא סעיף טז (ומקורו, בדברי רבינו ירוחם (מישרים נתיב כג חלק י דף סג טור ד) :

יש מי שאומר שתנאי שאדם מתנה עם חבירו אין הולכים אחר הלשון הכתוב, אלא אחר הכוונה.

לפיכך, לדעתנו כל עוד לא נאמרו הדברים במפורש ובאופן בהיר, תמוה לפרש את החוזה, שעל הלקוח לשלם גם במצב בו נעשה מהלך בעצת החברה שגורר הוצאות. לא מסתבר שהנתבעים היו בוחרים לבצע את המהלך של הפסקת התשלומים, אילו ידעו שהם עשויים לשלם על כך, לא רק ריביות לעירייה אם המהלך לא יצליח, אלא שגם אם יצליח המהלך, ישלמו על כך 22.5% לתובעת. דהיינו, בכל מקרה יישאו בהוצאות כספיות על המהלך הזה.

נציין, שהנתבעת אכן לקחה על עצמה סיכונים בדחיית התשלומים, וכפי הנראה למרות ההפחתה שנעשתה בסופו של דבר, גם שילמה כ- 90,000 ₪ על העיכוב. גם אם הסכם הפשרה היה מוביל לסכום נמוך מיתרת הקרן המקורית, לכאורה לא היה מקום לתשלום על החלק של הריבית שהופחת, וכל שכן במצב בו צבירת הריבית לא הועילה.

יתר על כן, הפרשנות של החוזה לפי התובעת, יוצרת מצב לא סביר. שכן לכאורה לתובעת יש אינטרס להגדיל את חובות הנתבעת, על מנת שהיא תוכל להחזירם למצב הראשוני, אף ללא כל רווח ללקוח. זאת, כדי ליטול שכר טרחה עבור עבודה שלא הביאה כל תועלת ללקוח. יש באפשרות פרשנית זו, יצירת מצב של ניגוד עניינים שכן גם במצב שאין סיכוי סביר להפחתה רגילה, האינטרס של החברה הוא ליצור מצב של הגדלת החוב ולאחר מכן להפחתתו. כמו כן, גם במצב בו ישנן שתי דרכים חלופיות להשגת המטרה, נוצר לתובעת אינטרס לבחור בדרך של אי תשלום למרות שבכך היא מכניסה את הלקוח לסיכון, שכן כשתצליח בהפחתה, היא תגבה אגרה על הפחתת הריבית ולא רק על הפחתת הקרן.

¹ פורסם באתר האינטרנט של בית הדין - <http://www.erezhemdah.org/Data/UploadedFiles/SitePages/747-sFileRedir.pdf>

בפסק דין שניתן בבית דין זה (תיק 1308²) בעניין תביעה להשבת שכר לימוד לתלמיד שסולק מישיבה במהלך שנת הלימודים, קבע בית הדין שכאשר יש שתי אפשרויות פרשניות, יש ללכת אחר הפירוש שתוצאתו הגונה יותר, מתוך הנחה שזו היתה כוונת הצדדים. וכך הסביר בית הדין את הדברים:

גם אילו הנחנו שמבחינה לשונית יש שתי אפשרויות תיאורטיות לפרשנות הסעיף – וכפי שראינו לעיל, הדבר אינו כך – יש להעדיף את הפירוש היוצר תוצאה הוגנת יותר, שכן, האפשרות, שהאב היה מתרצה להסכים לעסקה במסגרתה רשאית הישיבה, בבחירתה ועל פי שיקול דעתה, לבחור להדיח את בנו מן הישיבה ובה בעת להחזיק את כספו בידיה, אינה עולה בקנה אחד עם הסבירות, דאם כן לא שבקת חיי לכל בריה.

כך גם בנדון דידן, גם אילו הנחנו שניתן (אך לא הכרחי) לפרש את ההסכם מבחינה מילולית שהתובעת תיטול שכר טרחתה גם על הפחתות של חיובים שנוצרו לאחר ההתקשרות בעקבות המלצות התובעת, ולאור העובדה שנוצר כאן מצב של ניגוד עניינים, יש להעדיף את הפרשנות בה לא נוצר מצב לא סביר, שיש בו גם בעיה אתית.

פרשנות זו של החוזה, דוחה גם את הטענה שהתובעת נהנתה מכך שהיה ברשותה סכום של כ- 420,000 ₪ במשך מספר שנים ושמכוח זאת יש לזכות את התובעת בשכר טרחה.

ראשית, יש להבחין בין הלוואה של סכום לתקופה קצובה ללא ריבית, לבין מצב בו יש דחייה לא מוגדרת בזמן של תשלום שרובץ על הלקוח. אנו מקבלים את הטענה של התובעת, שגוף שעובד עם מסגרת תקציבית מסודרת, אינו נהנה מכך שהתעכב מלשלם במשך מספר שנים, באופן שלא יכול להיות מתוכנן מראש. זאת ועוד, גם אם היה רווח כלשהו, עניין זה אינו זוכה לתמחור בהסכם שבין הצדדים, ועל כן אין לחייב את התובעת בתשלום כלשהו.

על כן, השהיית התשלום אינה עילה לתביעה.

סיכומו של דבר, אין בסיס בחוזה לחייב את הנבעת על הפחתות של סכומים שהלקוח לא היה חייב כלל לשלם אילולי המעורבות של התובעת.

ח. האם כל ההפחתה, היא רק עבור ריבית פיגורים.

התובעת טענה, שאין זה נכון שכל ההפחתה מתייחסת לסכום שמקורו בריבית פיגורים. רק במקרה, הסכום ששולם לבסוף קרוב מאוד ליתרת החוב לתשלום לאחר תשלום מאי 2008, ואינו מבוסס על חשבון הקרן בהפחתת הריביות. לטענתה, הסכום 782,941 ₪ מקורו לא רק בהפרשי ריבית. שכן,

² פורסם באתר האינטרנט של בית הדין <http://www.erezhemdah.org/Data/UploadedFiles/SitePages/699-sFileRedir.pdf>

אם מצמידים את היתרה ממאי 2008, על פי ריבית רשויות מקומיות, מגיעים לסכום של כ-700,000 ₪ בלבד.

ראשית, נציין, שבעוד שטענה זו נטענה בדיון, לאחר מכן, כאשר בחרה התובעת להציג חישובים שונים. היא הגישה רק חישובים ביחס לסכום 1,150,000 ₪ אך לא הגישה חישוב מסודר ביחס לסכום של 418,000 ₪ ולא הסבירה לאיזה סכום לדעתה הוא תפח מכח הריביות (ממאי 2008, ועד דצמבר 2012).

מעתה, כיוון שברור שמקורו של עיקר הסכום הוא בריבית פיגורים, ולאור העובדה שהתובעת היא המומחית בנייתוח ובדיקת הנתונים – אנו לא מקבלים טענה כללית, ואף לא את ההוכחה בדרך השלילה לגבי מקור הסכום. על מנת לטעון שהסכום מורכב גם מחיובים אחרים, היתה צריכה התובעת להצביע על מקורות החיוב. טענה כזו שאינה מבוררת, הרי היא בגדר טענת שמא, ואין דינה כטענת ברי, על כן בוודאי שאין להוציא ממון בגינה.

יתר על כן, גם ביחס לטוען ברי, אם יש ביד בעל דין ראיה חובתו להביאה לבית הדין. עקרון זה, עולה ממספר סוגיות, ונציין שתיים מהן.

כידוע, על פי דיני השומרים, שומר שטוען ששמר על מה שהופקד בידו על פי חובותיו, אלא שאירע אונס, יכול להוכיח את טענתו בשבועה.

בעניין זה נאמר בגמרא (בבא מציעא פג ע"א):

תניא איסי בן יהודה אומר: "אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם" הא יש רואה יביא ראיה ויפטר.

וכך נפסק בשולחן ערוך (ח"מ סימן קפז סעיף א):

כל שלח שטען שאירעו אונס פלוני והפסיד כך וכך, הרי זה נשבע שבועת השומרים על טענתו, ויפטר. ואם היה האונס במקום שאפשר להביא עליו עדים, או דבר שהוא גלוי וידוע, שהרי ימצא עדים, הרי זה צריך להביא ראיה על טענתו; **ואם לא הביא עדים, אינו נאמן, ומשלם.**

אם נאמרו הדברים ביחס לטענת פטור של השומר, בוודאי נכונים הדברים ביחס לטענת תביעה של התובעת דידן – אם יש ביסוס לטענתה, עליה לדקדק ברישומי העירייה, ולהוכיח את מקור החיוב. כאמור, לדידנו לא רק שלא הובאה ראיה, אלא שיש לראות בטענה לא מבוססת טענת שמא.

זאת ועוד, סוף סוף נראה שבכל הקשור לטיפול בארנונה באמצעות השהיית התשלום, לא היתה הצלחה (גם אם כלולים בסכום 780,000 ₪ חיובים נוספים. שכן, גם לפי חישובי התובעת עצמה, הסכום 1,150,000 ₪ ממאי 2008, מגלם בתוכו גם עשרות אלפי שקלים של ריבית פיגורים (מכתב מיום כה סיוון תשע"ג).

לסיכום – לא נטען בטענת ברי, ובוודאי שלא הוכחו הפחתות נוספות של סכומים שמקורם אינו ריביות בשל עיכוב התשלום. בנוסף, חלק מן התשלום שכן שולם על ידי הנתבעת, כולל בתוכו תשלומי ריבית. במסגרת דיון זה, לא נתבקשנו לדון על החזרים נוספים ללקוח.

ט. קיזוז הוצאות משפט

להלן הכרעתנו בתמצית, ביחס לכל סכום.

1,670 ₪ - בית הדין קובע שיש לקזז, כיוון שמדובר באגרת בית המשפט.

8,056 ₪ - הנתבעת קיבלה את הסבר התובעת, וגם בית הדין מקבל את הטענה, שיש לקזז סכום זה, אך לא בהליך הנדון בפנינו.

20,000 ₪ - בית הדין קובע שאין לקזז סכום זה. אין מדובר על אגרות בית משפט, אלא על חיוב כספי שהנתבעת חויבה במסגרת הליך משפטי.

1000 ₪ + 1,500 ₪ בתוספת מע"מ - כטענת התובעת, מדובר על תקורה ששולמה לתובעת. לטענת התובעת אין מקום להשבת סכום זה, כיוון שלא מדובר באגרות בית המשפט. כמו כן, ההליך שבעניינינו נגבו 1,500 ₪ לא הושלם, ולכן טרם הגיע העת לבצע קיזוזים.

בעניין זה, בית הדין מקבל את הטענה שלא מדובר באגרות משפט, אך לא מקבל את הטענה שהנתבעת סברה וקיבלה. ניתן היה לקבל טענה זו, אילו מבינה הייתה הנתבעת שהיא משלמת סכום שעל פי החוזה אינה חייבת בו. אך אם מדובר בסכום שעל פי החוזה הנתבעת אינה חייבת בו, ונראה שהנתבעת הבינה ששילמה אותו ללא כל הצדקה, אין כאן "סבר וקיבל" אלא – מתנה בטעות.

בסעיף 4 לחוזה שבין הצדדים נקבע:

מוסכם כי [התובעת] תישא בכל הוצאות הבדיקה והטיפול בעניין שירותי הבדיקה כולל שכר טירחה עו"ד ונשיאה בהוצאות טיפול, אשר תהינה נתונות לשיקול דעתה של [הנתבעת]. למרות האמור לעיל, תשלום אגרות משפטיות ישולם על ידי הלקוח, אך יופחת משכר הטרחה של [הנתבעת] בהתאם להסכם זה.

הדברים ברורים, ואינם צריכים לפרשנות נוספת – התובעת אמורה לשאת בכל ההוצאות, כולל "נשיאה בהוצאות טיפול".

למרות זאת, הנתבעת שילמה את הכסף, על פי דרישתה של התובעת, כפי שבא לידי ביטוי בנספח 2, 3 שהוגש על ידי הנתבעת. וזה לשון הבקשות:

במכתב מאוגוסט 2006 נאמר (ההדגשות להלן, אינן במקור):

3. על מנת להגיש את התביעה, אבקשך להעביר סכום של 8,056 ₪ עבור אגרת מחצית (לצורך הגשת התביעה בהתאם לתקנות בית המשפט + אגרת הקלדה) לפקודת עו"ד מ'.

כמו כן אבקשך להעביר סכום של 1,500 ₪ בתוספת מע"מ לפקודת [התובעת] הוצאות הגשה.

במכתב מינואר 2007 נאמר:

לצורך הגשת העתירה אבקשך להעביר שיק ע"ס 1,670 ₪ לפקודת עו"ד מ' (אגרת בימ"ש) וכן 1,000 ₪ בתוספת מע"מ לפקודת [התובעת] עבור הוצאות הגשה.

ברור הדבר, שאין הצדקה על פי החוזה לגבות כספים אלו. כמו כן, לא נראה כלל שהנתבעת הבינה זאת כאשר נתבקשה לשלם את הסכומים. עבור לקוח פשוט, "הוצאות הגשה", עשוי בהחלט להתפרש כחלק מן ההליך המשפטי, ושסכומים אלו עליו לשלם על פי החוזה. ברוח זו, אין פלא שהנתבעת ביקשה השבה של שני הסכומים.

על כן, אין מדובר כאן במצב בו "סברה וקיבלה", אלא במתנה בטעות. לאור זאת, על התובעת להשיב סכומים אלו לנתבעת. בשונה מאגרת בית המשפט בשיעור של 8,056 שאין הצדקה להשבתה בשלב זה, טרם השלמת ההליך, חובת התובעת להשיב את הסכום של 1,500 ₪ באופן מיידי, שכן הוא נלקח מן הנתבעת שלא כדין.

סך הסכומים שעל התובעת להשיב לנתבעת הם:

1,670 ₪

1,000 ₪ + 1,500 ₪ = 2,500 בתוספת מע"מ ששולם.

אגרת בית הדין שולמה בהסכמת הצדדים, ולא נתבעה בהליך זה.

י. החלטה

1. התביעה בעיקרה נדחית.
2. התובעת תשלם לנתבעת 1670 ₪, ועוד 2,500 ₪ בתוספת מע"מ ששולם תוך 30 יום.
3. פסק הדין ניתן ביום יא באב תשע"ג 18 ביולי 2013.

הרב סיני לוי

הרב יוסף כרמל, אב"ד

הרב דניאל כץ